

SİRKAT (HIRSIZLIK) HADDİ

Sirkat haddi Yüce Allah'ın; **وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا** "Hırsızlık yapan kadın ve erkeğin ellerini kesiniz."¹ ayetine göre elin kesilmesidir.

Buhari Aişe (رضي الله عنها) 'den şunu rivayet etmektedir:

“(Hırsızın) eli, çeyrek dinar ve daha fazlası (değere sahip mallar) için kesilir.”²

Yine Nebi (ﷺ) 'den rivayet edilen bir başka hadis ise şöyledir:

إِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بَأْسَهُ إِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الشَّرِيفُ تَرَكُوهُ وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الضَّعِيفُ قَطَعُوهُ *“Sizden öncekiler, aralarında şerefli ve itibarlı biri hırsızlık yaptığı zaman onu bıraktıkları, zayıf biri hırsızlık yaptığında ise elini kestikleri için helak oldular.”*³

Aişe (r.anha) rivayet ediyor:

قَطَعَ يَدَ امْرَأَةٍ قَالَتْ عَائِشَةُ وَكَانَتْ تَأْتِي بَعْدَ ذَلِكَ فَارْفَعُ حَاجَتَهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَابَتْ وَحَسُنَتْ تَوْبَتُهَا *“Nebi (ﷺ) hırsızlık yapan bir kadının elini kesti. Aişe der ki: Daha sonra bu kadın,*

¹ Maide: 38

² Buhari, K. Hudud, 6291

³ Ahmed b. Hanbel, Baki Müs. Ensar, 24134

Rasulullah (ﷺ)'e gelerek ihtiyacını söyledi, tevbe etti ve tevbesini en güzel bir şekilde yaptı.”¹

Sirkat (hırsızlık), malı sahibinden ya da naibinden gizlemek suretiyle almaktır. Bunun bir takım şartları vardır. Bunlar; el kesmeyi gerektirecek nisaba ulaşılmış olması, malı saklandığı yerden çıkartmış olması ve bu malın şüpheli bir mal olmaması. Malın gece veya gündüzün alınmış olması, hırsızlık yaptığı yere sökerek ya da bir başka şekilde girmiş olması, yerin oturmak için kullanılması ya da genel bir mekan olması, etrafı bir şeyle çevriliyerek gizlenmiş ya da açıkta olması, beraberinde silah taşınması ya da taşınmaması durumu değiştirmez. Herhangi bir malın gizli bir şekilde alınması hırsızlık sayılır. Fakat sahih naslardan gelmesi koşulu ile şeriatın belirlediği şartlara haiz olmadıkça hırsızın eli kesilmez. Bu nedenledir ki yedi şartı gerçekleştirmedikçe el kesilmez. Bunlar şunlardır:

1- Malın alınması hırsızlığın tarifine uygun olmalıdır. Hırsızlığın anlamı ise malın, gizlice ve saklamak suretiyle alınmasıdır. Gasp ederse, mal sahibinin gafletinden faydalanarak malı alıp kaçması, yağmalaması ya da ihanet etmesi hırsızlık sayılmaz ve eli kesilmesi gerekmez.

Ebu Davud, Cabir (رضي الله عنه) aracılığı ile Nebi (ﷺ)'den şu hadisi rivayet eder:

---

¹ Buhari, K. Hudud, 6302

ليسَ عَلَى خَائِنٍ وَلَا مُنْتَهَبٍ وَلَا مُخْتَلِسٍ قَطْعٌ “*Haine, müntehibe ve muhtelise el kesme cezası uygulanmaz.*”¹

Yine ödünç olarak aldığı bir mala el koyan bir kimsenin eli kesilmez. Çünkü bu kişinin durumu hırsızın durumuna benzemez. Hainin de eli kesilmez. Zira Rasulullah (ﷺ) şöyle buyurmaktadır: “*Haine ve muhtelise² el kesme cezası yoktur.*” İhtilas, gasbetmenin ve yağmalamanın bir türüdür. Mal sahibinin gafletinden faydalanarak malı zimmetine geçiren kimse başlangıçta bu durumunu gizliyordur. Dolayısıyla muhtelis, ödünç olarak aldığı bir mala el koyan hainden farklıdır. Hakkında var olan nassa istinaden hainin eli kesilir. Yankesicinin de eli kesilir. Çünkü gizliden gizliye malı alan yankesicinin durumu hırsızın tarifine uymaktadır.

2- Çalınan mal belli bir nisaba sahip olmalıdır. Bazı kimseler ayetin genelliğine dayanarak çalınan mal az da olsa çok ta olsa hırsızlık yapan bir kimsenin elinin kesileceğini söylemektedirler. Çünkü “**hırsızlık yapan erkek ve kadın**” kelimeleri cins isim olup elif lam takısı alan genel lafızlardandır, hırsızlık yapan herkesi kapsamına alır.

Ebu Hüreyre Nebi (ﷺ)'den şu hadisi rivayet etmektedir:

¹ Tirmizi, K. Hudud, 1368

² **Muhtelis:** Bir malı sahibinin elinden veya evinden gafletinden faydalanarak açıkça hızlı bir şekilde alıp kaçan kimseye denir. (Mütercimnin notu)

"Allah, hırsızlık yapan kimseye lanet etsin. İp çalıp ta eli kesilene, yumurta çaldığı için eli kesilene lanet etsin."¹

Hadiste yer alan yumurta çeyrek dinar değerinde dahi olmayan bir maldır. Hadisin siyakına bakıldığı zaman bizzat yumurtaya değil azlığa delalet ettiği görülür. Yani hadis, çaldığı şeyin değeri ne olursa olsun hırsızın eli kesilir anlamına gelmektedir. Ancak diğer taraftan nisab miktarının şart olduğunu ortaya koyan deliller de vardır.

Aişe (رضي الله عنها)'den:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْطَعُ السَّارِقَ فِي رُبْعِ دِينَارٍ فَصَاعِدًا
 "Rasulullah (ﷺ) çeyrek dinar ve daha fazlası (değere sahip mallar) için hırsızın elini keserdi."²

Bir rivayette Nebi (ﷺ) şöyle buyurmaktadır:

"Hırsızın eli, ancak çeyrek dinar ve daha fazlası (değere sahip mallar) için kesilir."³

Bir başka rivayet ise şöyledir:

اَقْطَعُوا فِي رُبْعِ الدِّينَارِ وَلَا تَقْطَعُوا فِيمَا هُوَ أَدْنَى مِنْ ذَلِكَ
 "Çeyrek dinar için el kesiniz. Bundan daha aşağısı için el kesmeyiniz."⁴

¹ Buhari, K. Hudud, 6285

² Müslim, K. Hudud, 3189

³ Müslim, K. Hudud, 3190

⁴ Ahmed b. Hanbel, Baki Müs. Ensar, 23274

Bu rivayetlerin tümü hırsızlık cezasında belli bir nisabın bulunması gerektiği hususunda açık delillerdir. Zina ayetinin recm ile tahsis edilmesi gibi bu delillerle de hırsızlık ayetinin genelliği tahsis edilmektedir. Ebu Hüreyre hadisi ise her iki grup hadisi bir araya toplamaktadır. Yumurta hadisinin rivayetinde el-Ameş şöyle der:

كَانُوا يَرَوْنَ أَنَّهُ بَيْضُ الْحَدِيدِ وَالْحَبْلُ كَانُوا يَرَوْنَ أَنَّهُ مِثْلُهَا مَا يَسْوَى دَرَاهِمٍ
 “Buradaki yumurtadan maksadın demir topağı olduğu bazı iplerin de birkaç dirhem ettiği kanaatinde idiler.”¹

Müminlerin emiri Ali (ؑ)'den rivayet ediliyor: “Ali (ؑ) çeyrek dinar değerinde demirden bir yumurta çalan hırsızın elini kesti.” Üstelik bu, azlığa delalet etmez. Tam tersine sınırlı bir azlığa delalet eder. Bu azlık ise ip ve yumurta ile temsil edilmiştir. Öyleyse el kesme cezasının uygulanmasında nisab şarttır. Nisap miktarına ulaşmayan hırsızlıklar için el kesme cezası uygulanmaz.

El kesme cezasının nisabı ise çeyrek dinar altındır. Bu ise 1,0625 gram altına eşdeğerdir. Çünkü şer’î altın dinar 4,25 gram altın eder.

Çeyrek dinar altının hırsızlığa ait nisab olduğunun delili Aişe (ؑ)'den rivayet edilen şu hadistir:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْطَعُ السَّارِقَ فِي رُبْعِ دِينَارٍ فَصَاعِدًا
 Rasulullah (ﷺ) çeyrek dinar ve daha fazlası için hırsızın elini kesiyordu.”¹

¹ Buhari, Hudud 13,7; Müslim, Hudud 7, (1687); Nesei Sarik 1, (7,65)

gümüşle takdir yapılıyordu. Hırsızlığın nisabında altın esas alınmak şartıyla günümüzdeki kağıt paralarla da takdir yapılabilir. Rasulullah (ﷺ) zamanında çeyrek dinarın üç dirheme eşit olduğunu belirten hadisler rivâyet edilmektedir. Rasulullah (ﷺ) zamanında bir dirhem 2,975 gram gümüş etmektedir. Bir altın dinar ise Rasulullah (ﷺ) zamanında yaklaşık olarak 12 dirhem gümüşe eşdeğerdir. Günümüzde ise bir dinar altının değeri 60 dirhem gümüşün üstündedir. Bu nedenledir ki günümüzde çeyrek dinar altın 15 dirhem gümüşten daha fazla bir değere sahiptir. Bir rivayette şöyle geçmektedir:

“O dönemde çeyrek dinar üç dirhem etmekteydi”¹ *وكان رُبُعُ الدِّينَارِ يَوْمَئِذٍ ثَلَاثَةَ دِرَاهِمٍ*

Ahmed b. Hanbel'in rivayeti ise şöyledir:

“O dönemde çeyrek dinar üç dirhem etmekteydi.”² *وكان رُبُعُ الدِّينَارِ يَوْمَئِذٍ ثَلَاثَةَ دِرَاهِمٍ*

İbnü'l Münzir'den: “Osman'a, bir tür limon ağacı çalan bir hırsız getirildi. Bir dinar, 12 dirhem üzerinden hesaplanarak çaldığı şeyin 3 dirhem değerinde olduğu görülünce eli kesildi.” Bu rivayetlerin hepsi çeyrek dinarın değerini göstermektedir. Dolayısıyla çalınan mal bu esasa göre değerlendirilmek suretiyle nisab, gümüş veya kağıt paralarla da tespit edilebilir.

¹ Ahmed b. Hanbel, Baki Müs. Ensar, 23374

² Ahmed b. Hanbel, Baki Müs. Ensar, 23374

3- Çalınan şey Şari'nin mülk edinilmesine izin verdiği bir mal olmalıdır. Mal sayılmayan yani Şari'nin mülk edinilmesine izin vermediği bir şeyi çalarsa eli kesilmez. Şayet hür bir kimseyi çalarsa eli kesilmez, çünkü çaldığı, mal sayılmaz. Eğer Şari'nin haram kıldığı yanı mülk edinilmesine izin vermediği bir malı çalarsa eli kesilmez. Bu nedenledir ki Müslümandan çalınan içki ve domuz için el kesilmez. Çünkü bunların değeri, Şari'nin mülk edinilmesine izin verdiği bir mal değildir. Ancak bunları Müslüman olmayan birisinden çalarsa eli kesilir. Çünkü Şari, Müslüman olmayanların bunları mülk edinmelerine izin vermiştir. Müslüman olmayanlar açısından içki ve domuz, Şari'nin mülk edinilmesine izin verdiği bir maldır. Aynı şekilde nisab miktarını doldurduğu takdirde içki kabının çalınması durumunda da el kesilir. Değeri nisab miktarına ulaşması durumunda çalınan bir Mushaf ya da ilim kitaplarından dolayı da el kesilir.

4- Mal, saklandığı, koruma altına alındığı bir yerden çıkarılmış olmalıdır. Hırsız, açık bir kapı bulursa ya da yırtılmış, parçalanmış bir muhafazadan çalarsa eli kesilmez. Zira Ebu Davud'un Amr b. Şuayb'dan onun babasından onun da dedesinden rivayet ettiği bir hadiste şöyle buyurulmaktadır:

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَجُلًا مِنْ مُزَيْنَةَ... وَسَأَلَهُ عَنِ الْحَرِيسَةِ
الَّتِي تُوجَدُ فِي مَرَاتِعِهَا قَالَ فَقَالَ فِيهَا ثَمَنُهَا مَرَّتَيْنِ وَضَرْبُ نَكَالٍ قَالَ فَمَا أَخَذَ مِنْ أُعْطَانِهِ
“Müzeyne kabilesinden bir adamın Rasulullah (ﷺ)'e (harise) meradan çalınan

bir koyun hakkında sorduğunu işittim. Dedi ki: Değerini iki katıyla öder, ayrıca ceza olarak dayak yer. Şayet koyun ağıldan alınmış ve değeri de bir kalkan değerinde ise eli kesilir.”¹

Hadiste yer alan (الحريسة) kelimesi merada çoban tarafından otlatılan hayvanlar anlamına gelmektedir. Amr b. Şuayb'dan onun babasından onun da dedesinden rivayet ettiği bir hadiste Müzeyne kabilesinden bir adamın Rasulullah (ﷺ)'e meyveler hakkında sorduğu bir hadiste şöyle buyurulmaktadır:

مَا أَخَذَ فِي أَكْمَامِهِ فَاحْتَمَلَ فِتْمَنَةً وَمِثْلَهُ مَعَهُ وَمَا كَانَ مِنَ الْجَرِينِ فَفِيهِ الْقَطْعُ إِذَا بَلَغَ ثَمَنَ الْمَجْنُ **“Yenlerinin dışında taşıdıklarının değerini iki misliyle öder. Saklandığı yerden alırsa ve değeri de kalkan değerine ulaşırsa eli kesilir.”²**

Nesei ve Ebu Davud'un Amr b. Şuayb'dan onun da babasından ve dedesinden rivayet ettiği bir hadis şöyledir:

أَنَّهُ سَأَلَ عَنِ الثَّمَرِ الْمُعَلَّقِ فَقَالَ مَنْ أَصَابَ بِفِيهِ مِنْ ذِي حَاجَةٍ غَيْرَ مُتَّخِذٍ خُبْنَةً فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ وَمَنْ خَرَجَ بِشَيْءٍ مِنْهُ فَعَلَيْهِ عَرَامَةٌ مِثْلِيهِ وَالْعُقُوبَةُ وَمَنْ سَرَقَ مِنْهُ شَيْئًا بَعْدَ أَنْ تَلَفَّ عَلَيْهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) **“Rasulullah (ﷺ)'e dalındaki meyve hakkında sorulduğunda şöyle dedi: İhtiyaç sahibi olmak kaydıyla eteğine almaksızın sadece yiyene bir şey gerekmez. Kim ağaçtan beraberinde meyve götürürse aldığıнын bedelini iki katıyla borçlanır ve ayrıca ceza çeker. Kim de kurutma yerine getirilmiş meyveden bir şey**

¹ Ahmed b. Hanbel Müksirin mine's Sahabe 6396, 6597

² İbni Mace, K. Hudud, 2586

çalarsa ve çaldığının bedeli bir kalkanın değerine ulaşırsa elinin kesilmesi gerekir.”¹

Bu hadislerin tamamı el kesme cezasının uygulanmasında çalınan malın "**koruma altına alınan bir yerden**" alınmış olmasının şart olduğunu göstermektedir. Yayılım halindeki hayvanlar meradan çalındığı takdirde el kesilmez. Çünkü koruma altına alınan bir yerden çalınmış değildir. Ahır, ağıl ya da bunlar gibi koruma altına alınan yerlerden birinden alınması durumunda el kesilmesi gerekir. Meyve dalından alındığı takdirde el kesilmez. Ancak saklandığı bir yerden alınırsa -ki burası "cerin" (muhafaza altına alınan bir yer hükmündedir)- el kesilmesi gerekir. Hırsızlıkla ilgili her şey böyledir. Yani çalınan bir mal muhafaza altına alınan bir yerin dışından alınmışsa el kesilmez. Muhafaza altına alınan bir yerden çalınır ve değeri de çeyrek dinar altın olursa el kesilir.

"**Hırz**"ın (muhafaza altında bulunmanın) ne olduğu hususunda, ne sözlük anlamına ne de şer'î nasrlara değil insanların ıstılahına yani anlayışına müracaat edilir. Çünkü bu, bir vakıanın nitelenmesi ve bu vakıayı isimlendirmek üzere kullanılan bir terimdir. Dolayısıyla bu hususta delile müracaat edilmez, insanların bu konu hakkındaki ıstılahına müracaat etmek gerekir. Diğer bir ifadeyle hırz, insanların bir malı koruma altına almak için kullandıkları terimdir. Bu nedendir ki malların türlerinin ve beldelerin değişimiyle değişiklik gösterir. Nakitlerin korunduğu yer hayvanların, elbiselerin veya diğer eşyaların korunduğu

¹ Ebu Davud, K. Lukata, 1455; K. Hudud, 3816; Nesei K. Katu't Tarık, 4872

yerden farklıdır. Buna göre el kesme cezasının uygulanabilmesi için malın saklandığı yerden çıkarılması şarttır. Saklandığı yerden çıkarılmazsa el kesilmesi gerekmez. Bu kuraldan yalnızca ödünç olarak verilen mallar istisna edilmiştir. Ödünç olarak verilen bir mala ihanet ettiği zaman el kesilir. Zira Üsâme'nin şafaatçılık etmek istediği ve bunun üzerine de Rasulullah (ﷺ)'in kızım Fatıma hırsızlık etse onun da elini keserdim dediği ve had uyguladığı Mahzumlu kadının durumu bu idi. Zira bu kadın ödünç bir şey alıyor sonra da aldığını inkar ediyordu. Ödünç olarak ya da emaneten aldığı şeye ihanet ettiği için Rasulullah (ﷺ) elini kesmiştir. Bu nedenledir ki ödünç olarak alınan bir mala ihanet etmek hadisin nassı ile koruma altına alma kuralından istisna edilmiştir.

Aişe'den. Dedi ki:

كَانَتْ امْرَأَةً مَخْزُومِيَّةً تَسْتَعِيرُ الْمَنَاعَ وَتَجْحُدُهُ فَاَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَطْعِ يَدَيْهَا فَاتَى أَهْلَهَا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ فَكَلَّمُوهُ فَكَلَّمَ أُسَامَةُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أُسَامَةُ لَا أَرَاكَ تُكَلِّمُنِي فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ثُمَّ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطِيبًا فَقَالَ إِنَّمَا هَلَاكُ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بَأْتَهُ إِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الشَّرِيفُ تَرَكَوهُ وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الضَّعِيفُ قَطَعُوهُ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ كَانَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ لَقَطَعْتُ يَدَهَا فَقَطَعَ يَدَ الْمَخْزُومِيَّةِ “Mahzum kabilesinden bir kadın insanlardan ödünç mal aldı sonra da onu kendi mülkiyetine geçirerek inkar etti. Durum Nebi (ﷺ)'e bildirilince elinin kesilmesini emretti. Bunun üzerine kadının akrabaları Üsâme b. Zeyd'e gelerek şafaatçılık yapması için konuştular. Üsâme bu konuda Nebi (ﷺ) ile konuşunca Allah Rasülü (ﷺ): **Ey Üsâme, Allah'ın hadlerinden birisi hakkında şafaatçılık yapmanı uygun**

görmüyorum dedi sonra ayağı kalktı ve şu konuşmayı yaptı: Sizden öncekileri helak eden şey şudur. İçlerinden şerefli birisi hırsızlık ettiği zaman onu (cezalandırmayıp) serbest bırakırlardı. Ancak aralarında güçsüz, kimsesiz bir kimse hırsızlık yaptığı zaman ise hemen elini keserlerdi. Canımı elinde bulundurana yemin olsun ki Muhammed'in kızı Fatıma hırsızlık yapmış olsa mutlaka onun da elini keserdim, dedi ve Mahuzmlu kadının elini kesti.”¹

5- Çalınan mal üzerinde hakkı olması veya mali almaya hakkı olması türünden şüpheler çalınan maldan yok olmalıdır. Buna göre bir kimse babasının ya da oğlunun malından veya ortak olduğu bir maldan çalarsa eli kesilmez. Zira Nebi (ﷺ) şöyle buyurmaktadır:

“Sen ve malın babana aittir.”² *أَنْتَ وَمَالُكَ لِأَبِيكَ*

Bir başka hadiste ise şöyle buyurulmaktadır:

“Kişinin yediğinin en güzeli kendi kazancından ve çocuğunun kazancından yediğidir.”³ *إِنَّ أَطْيَبَ مَا أَكَلَ الرَّجُلُ مِنْ كَسْبِهِ وَإِنَّ وَلَدَ الرَّجُلِ مِنْ كَسْبِهِ*

Aynı şekilde beytülmalın çalan hırsızın da eli kesilmez. İbni Mace isnadı İbni Abbas'a dayanan bir rivayete göre ganimet malları içinde yer alan bir köle

¹ Müslim K. Hudud, 3197; Tirmizi K. Hudud, 1350; Nesei K. Katu's Sarık, 4804; Ahmed b. Hanbel, Baki Müs. Ensar, 24134

² Ahmed b. Hanbel, Müs. Mükessirin min es-Sahabe, 6608

³ Nesei, K. Buyu', 4373

ganimet malından çalmıştı. Durum Rasulullah (ﷺ)'e bildirilince şöyle dedi:

مَالُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ سَرَقَ بَعْضُهُ بَعْضًا   “Allah'ın malını
birbirinden çalmıştır.”¹

İbni Mesud, beytûlmaldan çalan bir kişiye ne yapılması gerektiği hususunda Ömer (رضي الله عنه)'e sorduğunda Ömer şöyle dedi: “Onun elini kesme. Çünkü beytûlmalda hakkı olmayan hiçbir kimse yoktur.” Şa'bi'nin Ali (رضي الله عنه)'den rivâyatına göre şöyle demiştir: “Beytûlmaldan çalan kimsenin eli kesilmez.” Genel mülkiyet içerisinde yer alan malların durumu da beytûlmal gibidir. İster petrol gibi genel mülkiyete ait bir malın kendisi olsun isterse genel mülkiyetten sayılan elektrik ve su gibi hima (koruma altına alınan) bir mal olsun, çaldığı malda hakkı olduğu yönünde şüphe olduğu için el kesilmez. Fakat şüphenin var olması nedeniyle tazir cezası ile cezalandırılır. Zira bunlar beytûlmala ait mallar gibidir. Aynı şekilde birbirlerinin mallarından çaldıkları takdirde karı-kocanın elleri de kesilmez. Çünkü bunların her biri diğerinin gıyabında harcama yapmaktadırlar. Bu şüphe nedeniyle el kesilmez. Özetle, alınmasında şüphe bulunan her bir malın çalınması durumunda el kesilmez. Zira şüpheler hadleri ortadan kaldırır.

6- Hırsız; akıllı, buluğa ermiş ve İslâm hükümlerini iltizam etmiş yani uygulanmasını kabul etmiş zimmi veya

¹ İbni Mace, K. Hudud, 2580

Müslüman bir kimse olmalıdır. Hırsız çocuk veya deli ise el kesilmez. Çünkü Rasulullah (ﷺ) şöyle buyurmaktadır:

رُفِعَ الْقَلَمُ عَنْ ثَلَاثَةٍ عَنِ النَّائِمِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ وَعَنِ الصَّغِيرِ حَتَّى يَكْبُرَ وَعَنِ الْمُبْتَلَى حَتَّى يَعْقَلَ
“Üç kişiden kalem kaldırılmıştır: Uyanıncaya kadar uyuyandan, buluğa erinceye kadar çocuktan ve akıl sahibi oluncaya kadar deliden.”¹

Bu kişilerden kalemin kaldırılmış olması bunların mükellef olmadıkları anlamına gelmektedir.

7- Hırsızlığın ikrar veya adil bir beyyine ile sabit olması gerekir. Ancak ikrar vasıfla bir arada bulunmalıdır. Yani hırsız çaldığı şeyin niteliğini de ortaya koymalıdır. Zira hırsız el kesmeyi gerektirmeyen bir malı çalmış olabilir. Ancak kendisi elinin kesilmesi gerektiğini zannedebilir. Ahmed Ebu Ümeyye el-Mahzumi'den şunu rivayet etmektedir:

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَى بِلِصٍّ فَأَعْتَرَفَ وَلَمْ يُوْجَدْ مَعَهُ مَتَاعٌ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَخَالَكَ سَرَقْتَ قَالَ بَلَى مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْطَعُوهُ
*“Rasulullah (ﷺ)'e hırsızlığını itiraf eden bir kimse getirildi. Ancak çaldığı mal beraberinde bulunamadı. Bunun üzerine Allah Rasülü (ﷺ) şöyle dedi: **Senin çaldığını zannetmiyorum. Hırsız: Hayır, çaldım diye ısrar etti ve bunu iki veya üç kere tekrarladı. Allah Rasülü (ﷺ) de elini kesmelerini söyledi.**”²*

¹ Ebu Davud, K. Hudud, 2824, Ahmed b. Hanbel 1290

² Ahmed b. Hanbel, Baki Müs. Ensar, 21480

Bu olayda Allah Rasülü (ﷺ) adamın çaldığı malın el kesmeyi gerektirecek bir mal olup olmadığını tespit etmek istemiş ve bu amaçla da senin çaldığını zannetmiyorum demiştir. Hırsız birkaç defa aynı şeyi tekrarlayınca elinin kesilmesini emretmiştir. Her ne kadar her ikrarda olduğu gibi bir defalık ikrar yeterli olsa da, hakimin, önünde suçunu ikrar eden kimseden haddi düşürmek amacıyla hatırlatmada bulunması ve suçun ispatında mübalağaya gitmesi menduptur. Yukarıdaki rivayette olduğu gibi ikrarın tekrarlanmasından maksat suçu tespit etmektir. İkrarı tekrarlatmak şart değildir. Beyyinede ise ceza beyyinelerinde olduğu gibi şu hususların bulunması şarttır.

a- Adalet sahibi iki erkeğin veya ikisi kadın bir erkeğin bulunması,

b- Çalınan mal ortada yoksa hırsızlığın vasfını net bir şekilde ortaya koymaları, çalınan mal ortada ise çalınan malı işaret etmeleri,

c- Birbirleri ile çelişkiye düşecek şekilde ihtilafı bir şahitlikte bulunmamaları gereklidir. Şahitlerden biri perşembe günü diğeri de cuma günü çaldığını söylese veya birisi otomobil diğeri de motosiklet çaldığını söylerlerse, şahitlikte aranan nisabın tamamlanmamış olması nedeniyle el kesilmez.

Hırsızlıktan dolayı el kesme cezasının uygulanmasında aranan şartlar bunlardır. Hırsızlık olayında bu şartlar bulunduğu takdirde hırsızın eli kesilir.

Ancak hırsızın elinin kesilmesiyle yetinilmeyip çalınan mal da sahibine iade edilir. Ebu Davud'un Hasan b. Semure'den yaptığı rivayete göre Rasulullah (ﷺ) şöyle buyurmaktadır:

"Kişi çalınan malının aynısını bir adamın yanında bulursa onu almaya hak sahibidir. Satılanı satandan geri alır."¹

Bu kural hırsız, gasbeden, muhtelis ve hain için de geçerlidir. Ahmed'in Hasan'dan ve Semre'den tahrir ettiği bir hadiste Rasulullah (ﷺ) şöyle buyurmaktadır:

إِذَا سُرِقَ مِنَ الرَّجُلِ مَتَاعٌ أَوْ ضَاعَ لَهُ مَتَاعٌ فَوَجَدَهُ بِيَدِ رَجُلٍ بَعِيْبِهِ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ وَيَرْجِعُ الْمُشْتَرِي عَلَى الْبَائِعِ بِالنَّمْنِ "Bir adamın malı çalınır veya kaybolur sonra da malını aynıyla bir başka adamın yanında bulursa onu almaya hak sahibidir. Müşteri ise bedelini almak üzere satıcıya müracaat eder."²

Bu hadis, çalınan malın sahibine iade edileceğine delalet eden nasıttır. Şayet çalınan mal telef olur veya tüketilirse değerinin mal sahibine ödenmesi gerekir. Şayet ayn (malın kendisi), yerde elbisenin güvelenmesi, otomobilin paslanması gibi kullanılmaksızın durduğu yerde kayba uğrarsa tazminat alınması gerekir. Noksanlığın, malın kullanılmasından kaynaklanması durumunda da hüküm aynıdır. Şayet ayn, uçak veya deve gibi fayda sağlayan, getirisi olan bir şey ise, mal sahibi hırsızın elinde kaldığı süre için malının sağlayacağı

¹ Ebu Davud, K. Buyu', 3064

² Ahmed b. Hanbel, Müs. Basriyyin, 19287

faýdayı talep eder. Çalan kişinin çaldığı maldan herhangi bir fayda elde edip etmemesi durumu değiştirmez.

El Kesilmeyecek Durumlar

El kesmemeye delalet eden birtakım hadislerin varlığı nedeniyle bazı durumlarda el kesilmez. Çünkü bu durumlar el kesmeyi gerektiren şartlar kapsamına girmemektedir. Rafi b. Hadic (رضي الله عنه)'den: Rasulullah (ﷺ) şöyle dedi: لا قطع في ثمر ولا كثر **“Semerde ve keser(hurma özün)de el kesme yoktur.”**

Semer diye ağaçta asılı bulunan meyveye denir. Keser ise bir başka toprağa ekilmek üzere çalınan hurma ağacının içinden çıkan dalı beyaz olan kısma denir. Hurma ağacının ortasından çıkan yağa da keser denir. Hasen (رضي الله عنه)'den: Rasulullah (ﷺ) şöyle dedi: **“Yenmek üzere hazırlanmış yiyecek için el kesme yoktur.”** Burada ev halkının yemesi için hazırlanmış olan yemek ile, satılmak üzere lokanta sahibi tarafından hazırlanan yemekler arasında fark yoktur. Hadisin nassı insanların yemeleri için hazırlanmış olan her yemeğe uygundur. Ancak henüz tane halinde olan veya buğday başağı gibi başak halinde bulunan yiyecekler yenmek üzere hazırlanmış şeyler sayılmaz. İster hasat edilmiş olsun isterse hasat edilmemiş olsun henüz koruma altına alınmamış tarladaki buğdayın çalınması durumunda el kesilmez. Fakat ambar gibi koruma altına alınmış bir yerden çalınırsa el kesilir. Zira

Nebi (ﷺ)'e dağda otlamayan henüz ağıla girmemiş koyun hakkındaki bir soruya şöyle cevap vermiştir:

كَيْفَ تَرَى فِي حَرِيْسَةِ الْجَبَلِ فَقَالَ هِيَ وَمِثْلُهَا وَالتَّكَالُ وَلَيْسَ فِي شَيْءٍ مِنَ الْمَأْشِيَةِ قَطْعٌ إِلَّا فِيمَا آوَاهُ الْمُرَاحُ فَبَلَّغَ ثَمَنَ الْمَجْنِ فِيهِ قَطْعَ الْيَدِ وَمَا لَمْ يَبْلُغْ ثَمَنَ الْمَجْنِ فِيهِ غَرَامَةٌ مِثْلِيهِ وَجَدَاتُ نَكَالٍ “Ey Allah’ın Rasülü. Meradan çalınan koyun hakkında ne dersin? Dedi ki: Meradan çalınan koyun için el kesme yoktur. Ağılda ve kalkan değerinde ise el kesilir. Kalkan değerinde değilse bir mislini ödemeye zorlanır, ceza olarak da dayak yer.”¹

Amr b. Şuayb Hadisi ise şöyledir:

يَا رَسُولَ اللَّهِ فَالْتَّمَارُ وَمَا أَخَذَ مِنْهَا فِي أَكْمَامِهَا قَالَ مَنْ أَخَذَ بِقَمِيهِ وَلَمْ يَتَّخِذْ خُبْنَةً فَلَيْسَ عَلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ احْتَمَلَ فَعَلَيْهِ ثَمَنُهُ مَرَّتَيْنِ وَضَرْبًا وَتَكَالًا وَمَا أَخَذَ مِنْ أَجْرَانِهِ فِيهِ مِنَ الْمَجْنِ الْقَطْعُ إِذَا بَلَغَ مَا يُؤْخَذُ مِنْ ذَلِكَ ثَمَنٌ “Ey Allah Rasülü dalında asılı bulunan meyve ceplere doldurulursa ne olur? Dedi ki: Kim eteğine almaksızın sadece yer ise bir şey gerekmez. Kim de beraberinde bir şey alırsa hem aldığı iki misli ödemesi hem de ceza gerekir. Saklandığı yerden alınmışsa ve alınanın bedeli kalkan değerinde ise el kesilir.”²

Bu hadislerin tümü bahçelerden ve tarladan çalınması veya dağda yayılan hayvanların alınması durumunda el kesilmeyeceğine işaret etmektedir.

Kıtlık zamanlarında yapılan hırsızlıklar için de el kesme yoktur. Mekhul (رضي الله عنه) Rasulullah (ﷺ)'den şunu

¹ Nesei K. Katu's Tarık, 4873

² Ahmed b. Hanbel, Müs. Müksirin min es-Sahabe, 6396

rivayet etmektedir: **“Açlığa mahkum olunması durumunda kesmek yoktur.”** Hasen bir adamdan şunu zikreder: *“Birbirine sarılmış ve aralarında et olan iki adam gördüm ve onlarla birlikte Ömer (ﷺ)'e gittim. Etin sahibi şöyle dedi: Benim uşara (on aylık gebe olan ve doğumu yakın olan) devem vardı. Baharı bekler gibi onu bekliyordum. Şu iki adam onu boğazlar halde buldum. Ömer (ﷺ) (şöyle dedi: Senin devenin yerine iki tane etine buduna dolgun on aylık gebe deven olmasına razı olmaz mısın? Biz hurma salkımından dolayı ve açlık zamanında el kesmeyiz.”* Bu olay kıtlığın yaşandığı bir dönemde cereyan etmişti. Uşara diye on aylık gebe olan ve doğumu yaklaşan deveye derler. Bu deve sahipleri, nezdinde çok kıymetlidir. Sütünün bolluğundan ve verimliliğinden faydalanmak için baharı bekler gibi beklerlerdi. Yiyecek bir şey bulamayan aç bir kimsenin durumu da böyledir. Aç olan bir kimse karnını doyurmak ve açlığını gidermek için bir şey çalarsa eli kesilmez. Çünkü onun durumu Rasulullah (ﷺ)'in şu hadisine uymaktadır: **“Açlığa mahkum olunması durumunda kesmek yoktur.”**

Bu açıklamalara göre bir başka toprağa ekilmek üzere alınan hurma özü ve tüm hurma fidelerinden, hurma ağacının ortasından çıkan yağ için, Rasulullah (ﷺ)'in: **“لا قطع في ثمر ولا أكثر”** **“Semerde ve keser(hurma özün)de el kesme yoktur.”**¹ hadisine istinaden el kesilmez. Hadiste yer alan "keser" herhangi bir şeyle kayıtlanmamıştır. Dolayısıyla mutlak surette el kesilmez. Bunlar ister

¹ Tirmizi, K. Hudud, 1369

saklandıkları yerden alınsınlar isterse bir başka yerden alınmış olsunlar el kesilmez. Yine hazır olan yemeği kayıtlayan herhangi bir şey olmadığı için ister saklandığı yerden çalınmış olsun isterse bir başka yerden alınmış olsun el kesilmez. Çünkü hadis aynen şöyledir: **“Yenmek üzere hazırlanmış yiyecek için el kesme yoktur.”** Ancak ağaçta asılı bulunan meyve, buğday ve benzerleri saklandığı yerin dışında bir yerden alındığında el kesilmez, fakat koruma altına alınan bir yerden çalınmışsa Rasulullah (ﷺ)'in; **“Saklandığı yerden alınmışsa el kesilir”**¹ hadisi gereğince el kesilir.

Kesilecek Miktar

Yüce Allah'ın; **“Hırsızlık yapan kadın ve erkeğin ellerini kesiniz”**² ayeti, el kesme cezasının nassıdır. Ayette yer alan **“ellerini”** ifadesindeki el kelimesinin tefsirinde sözlüğe müracaat etmek gerekir. El kelimesi sözlükte avuç içi, parmaklar ve avuç içinin sonuna yani bileğe kadar olan kısım için kullanılır. Beraberinde karine olmaksızın bunun dışında bir başka anlamda kullanılmaz. Bu nedenledir ki abdest ayetinde **“ellerinizi dirseklerinize kadar”**³ ifadesi ile ellerin dirseklere kadar yıkanması gerektiği açıklanmıştır. Şayet ayette dirseklere kadar kelimesi yer

¹ Ahmed b. Hanbel, Müs. Mükessirin min es-Sahabe, 6396

² Maide: 38

³ Maide: 6

almamış olsaydı elleri bileklere kadar yıkamak gerekirdi. Diğer bir ifade ile ellerin yıkanmasından yalnızca sözlük manası anlaşılırdı. Buna göre hırsızın eli avuç mafsalsından kesilir ki burası da bilektir. Ebu Bekir ve Ömer (r.anhüma)'in şöyle dedikleri rivayet edilir: “*Bir kimse hırsızlık yaptığı zaman sağ bilekten kesiniz.*” Onların bu sözüne sahabeler muhalefet etmemişlerdir. Ayette yer alan “**ellerini**” kelimesi el için kullanılmıştır. Ayette belirleme olmadığından aralarında herhangi bir fark olmaksızın sağ elin ve sol elin kesilmesinin de caiz olduğuna delalet etmektedir. Ancak İbni Mesud'un kıraatına göre bu ayet: **sağlarını (ellerini) kesiniz** şeklinde okunmaktadır. Diğer taraftan ise Ebu Bekir ve Ömer (r.anhüma)'in de: “*Sağ ellerini kesiniz*” dedikleri sabittir. Dolayısıyla kesme sağ eli bileğe kadar olan kısımdan yapılır. Yani avucun son kısmından parmakların sonuna kadar olan kısım kesilir. Bu kısım ise bilek ile avuç arasında kalan kemiklerdir. Herhangi bir karine bulunmadığı zaman el lafzı sözlükte bu kısım için kullanılmaktadır.

Hırsızın eli kesildiği zaman dağlanır. Ebu Hüreyre'den gelen rivayet şöyledir: “*Rasulullah (ﷺ)'e pelerini çalmış olan bir hırsız getirildi. Dediler ki: Ey Allah Rasülü: Bu adam hırsızlık yaptı. Rasulullah (ﷺ): **Onun çaldığını sanmıyorum?** deyince, hırsız: Evet, Ey Allah Rasülü ben çaldım dedi. Bunun üzerine Rasulullah (ﷺ): **Onu götürünüz elini kesiniz sonra da dağlayınız, buyurdu.***” Dağlama iyece kaynamış zeytin yağı ile yapılır. El kesildiği zaman elin kesilen kısmı, kanın akıp gitmesini engellemek için kaynamış zeytin yağına daldırılır. Zira

kanın akması hırsızın ölmesine neden olur. Dağlama, yalnızca dağlama olduğu için değil, hırsızın helak olmaması illetine binaen vaciptir. Bu nedendir ki kanın akmasını engellemek üzere dağlamanın yerini tutacak değişik tıbbi yöntemlerin kullanılması da caizdir.

Hırsızın eli mümkün olan en kolay bir şekilde kesilir. Zira hırsız cezalandırmaktan kasıt onu öldürmek ya da işkence yapmak değildir. Eli kesilmesi gerektiği zaman kesilecek eli yoksa, herhangi bir afette elini kaybetmişse veya bir saldırganın saldırısına uğramışsa el kesme cezası düşer ve ona bir şey yapmak gerekmez. Zira yüce Allah (ﷻ) elin kesilmesini emretmiştir. Ortada kesilecek el yoksa ceza da düşer ve bir başka şey gerekmez. Bu nassın dışında eli kesmeye delalet edecek bir başka nass yoktur. Bu nass ise yalnızca el kesmeye delalet etmektedir. Hamile olan bir kadının hamileliği devam ettiği ve doğum yaptıktan sonra da nifastan kurtuluncaya kadar eli kesilmez. Çünkü bu halde el kesme cezasının uygulanması hem kendisinin hem de çocuğunun telef olmasına neden olur. Hastalığı süresince hastanın da eli kesilmez ve iyileşmesi beklenir. Elini kesmeden birçok kere hırsızlık yapmışsa yalnızca bir kere eli kesilir. Hırsızın eli kesildiği zaman sonradan tekrar hırsızlık yaparsa eli tekrar kesilmez, ancak hapsedilmesi gerekir. Elinin tekrar kesilmemesinin nedeni ayetin el kesmeye delalet etmesidir ki bu hüküm de uygulanmıştır. Ayetin bir başka şeyin kesilmesine delalet etmemesi belirli bir haddin varlığını gösterir. Hapsedilmesi ise, ikinci defa hırsızlık yaptığında ne tür bir had uygulanması gerektiğine dair bir

nassın bulunmamasından kaynaklanmaktadır. Bu durumda ise tazir cezası uygulanır.

Hırsızlık Haddi Allah (ﷻ)'in Hakkıdır

Hırsızlık haddi içerisinde, Ademoğluna ait bir hak bulunsa da diğer hadler gibi Allah'a ait bir haktır. Bu nedenle çağrılmadan şahitlik yapan kimsenin şahitliği kabul edilir. Malı çalınanın kişinin talebine gerek olmadığı gibi hak sahibinin hakkından vazgeçmesiyle de düşmez. Üstelik ayet, zina haddini gösteren ayet gibi geneldir. Allah (ﷻ)'ın; **"Hırsızlık yapan kadın ve erkeğin ellerini kesiniz"**¹ ayeti gereğince hırsızlık yapan kimsenin elinin kesilmesi sabittir. Bu vucubiyet zina haddinde olduğu gibi talebi gerektirmeksizin uygulanması gerekir. Mahzumlu kadın ile ilgili hadis buna delildir. Bu olayda Rasul (ﷺ) hırsızlık haddinin uygulanması için Üsame'nin şefaahatçi olmasına aşırı şekilde kızmış ve şöyle demiştir:

إِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا يُقِيمُونَ الْحَدَّ عَلَى الْوَضِيعِ وَيَتْرُكُونَ الشَّرِيفَ
 وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ فَاطِمَةَ قَعَلَتْ ذَلِكَ لَقَطَعْتُ يَدَهَا
“Sizden öncekileri helak eden şey şudur. İçlerinden şerefli birisi hırsızlık ettiği zaman onu (cezalandırmayıp) serbest bırakırlardı. Ancak aralarında güçsüz, kimsesiz bir kimse hırsızlık yaptığı zaman ise hemen elini keserlerdi. Canımı elinde

¹ Maide-38

bulundurana yemin olsun ki Muhammed'in kızı Fatıma hırsızlık yapmış olsa mutlaka onun da elini keserdim.¹

Yani onların helak olmalarının nedeni hadlerin zayı olmasıdır. Ebu Hüreyre Nebi (ﷺ)'den şu hadisi rivayet etmektedir:

حَدُّ يَعْْمَلُ بِهِ فِي الْأَرْضِ خَيْرٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ مِنْ أَنْ يُمْطَرُوا أَرْبَعِينَ صَبَاحًا
“Yeryüzünde herhangi bir haddin uygulanması yer ehlinin üzerine kırk sabah yağmur yağmasından daha hayırlıdır.”²

İbni Ömer'den: Nebi (ﷺ) şöyle dedi:

مَنْ حَالَتْ شِقَاعَتُهُ دُونَ حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ فَهُوَ مُضَادٌّ لِلَّهِ فِي أَمْرِهِ
“Kim Allah'ın hadlerinden birinin uygulanmaması hususunda şefaati olursa işinde Allah'a karşı gelmiş olur.”³

Bu delillerin tamamı hadlerin düşmeyeceği hususunda net ifadelerdir. Zira bunlar, Allah'ın hakkı kapsamına girenlerdendir. Bu nedenle davacıya gerek yoktur ve çağrılmadan şahitlik yapan kimsenin şahitliği caizdir.

Ancak burada sorulan bir soru vardır: Dava hakime çıkmadan önce hak sahibinin hakkından vazgeçmesi haddi düşürür mü düşürmez mi? Dava hakime çıkmadan önce affetmekle haddin düşeceğini söyleyenler vardır. Bunlar,

¹ Buhari, K. Hudud, 6289

² İbni Mace, K. Hudud, 2529

³ Ahmed b. Hanbel, Müs. Mükessirin min es-Sahabe, 5285

Safvan b. Ümeyye'nin rivayet ettiği şu hadisle istidlal etmektedirler:

كُنْتُ نَائِمًا فِي الْمَسْجِدِ عَلَى حَمِيصَةَ لِي ثَمَنُ ثَلَاثِينَ دِرْهَمًا فَجَاءَ رَجُلٌ فَاخْتَلَسَهَا مِنِّي فَأَخَذَ الرَّجُلُ فَاتِي بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَ بِهِ لِيُقَطَعَ قَالَ فَاتَيْتُهُ فَقُلْتُ اتَّقِطْعُهُ مِنْ أَجْلِ ثَلَاثِينَ دِرْهَمًا أَنَا أبيعُهُ وَأَسْبِنُهُ ثَمَنَهَا قَالَ فَهَلَا كَانَ هَذَا قَبْلَ أَنْ تَأْتِيَنِي بِهِ "Mescitte uyuyordum. Üzerimde hamiysa (hırka) vardı ve çalındı. Sonra hırsız yakaladılar ve Allah Rasülü (ﷺ)'in huzuruna çıkardılar ve elinin kesilmesini emretti. Bunun üzerine ben dedim ki: Ey Allah Rasülü! hırkanın değeri otuz dirhem değil mi, öyleyse onu ona hibe ediyorum veya ona satıyorum." Rasulullah (ﷺ): "Onu bana getirmeden önce yapsaydın ya?"¹ buyurdu.

Ebu Davud Amr b. Şuayb'dan onun da dedesinden şu hadisi rivayet etmektedir: Rasulullah (ﷺ) şöyle dedi:

تَعَاوُوا الْحُدُودَ فِيمَا بَيْنَكُمْ فَمَا يَلْقَى مِنْ حَدٍّ فَقَدْ وَجِبَ "Aranızda meydana gelen had konusu sorunları affediniz. Zira bana ulaştı mı benim haddi uygulamam gerekir."²

Yine Darakutni'nin Zübeyr'den rivayet ettiği hadis ise şöyledir: Rasulullah (ﷺ) şöyle dedi: "Şefaatinizi, suçlu valinin önüne çıkmadan önce yapınız. Dava valiye çıktıktan sonra şefaatte bulunursanız ve vali onu affetse de Allah, valiyi affetmez."

Ancak nasları dikkatlice inceleyen kimse hırsızlık haddinin, ne hakime çıkartılmadan önce ne de sonra

¹ Ebu Davud, K. Hudud, 3819

² Nesei, K. Kata'a es-Sarik, 4803

affetme ile kesinlikle düşmeyeceğini görür. Bunun delili hırsızlık ayetinin genelliğidir. Zira el kesme, farz hükmünü aldığı zaman herhangi bir talep olmaksızın bu farzın yerine getirilmesi gerekir. İbni Abdilberr, "Suç hakime ulaştığı zaman hakimin haddi uygulaması gerektiğinde icma olduğunu söyler. Bahr sahibi de bu hususta icma olduğunu" söyler. Zira şefaati nehyeden hadisler, davanın hakime ulaşması öncesini de sonrasını da kapsayacak şekilde geneldir. Çünkü hırsızlık haddinin Allah'a ait bir hak olduğunda şüphe yoktur. Her ne kadar bunda insanoğluna ait bir hak bulunsa da Allah'a ait bir hak, insanoğlunun hakkından vazgeçmesiyle düşmez. Bütün bunlar, insanoğlunun hakkından vazgeçmesiyle hırsızlık haddinin düşmeyeceğinin sabit olduğunu göstermektedir.

Fakat yukarıda; geçen Safvan, Amr b. Şuayb ve Zübeyr hadislerinin hiçbiri haddin düşeceğine delalet etmez. Bu hadisler yalnızca mal sahibinin affedici olmasının caiz olduğuna delalet eder. Mal sahibinin affedici olması ise haddin düşeceği yani hakimin affedeceği anlamına gelmez. Safvan hadisi şöyleydi:

"أنا أهبتها أو أبيعها له" *Ona hibe ediyorum veya ona satıyorum.* Rasulullah (ﷺ) **"Onu bana getirmeden önce niye yapmadın?"** Yani onu bana getirmeden önce niye affetmedin. Bu ifade dava, hak sahibi aracılığı ile hakime ulaşmadan önce hak sahibi affederse sonra da bir şahit gelerek onun hırsızlık yaptığını iddia ederse, şahidin iddiasının kabul edilmeyeceği ve

hırsızın affedileceği anlamına gelmez. Evet, hadis bu anlama gelmez. Zira hırkanın sahibi, çaldığı hırka sebebi ile hırsızın elinin kesileceğini gördüğünde Rasüle şöyle dedi: *Ben hırkayı ona hibe ediyorum veya satıyorum*. Bu ifade, hırsızlık suçundan dolayı affedilmesini istediğini gösteren bir sözdür. Rasülün ona cevabı ise; dava kendisine gelmeden önce hırkayı ona bağışlaması veya satması şeklinde olmuştur. Yani bana gelmeden önce affetmen gerekirdi, bana geldikten sonra affedemezsin. Diğer bir ifade ile, dava hakime çıkmadan önce affetme hakkın vardır, hakime çıktıktan sonra affetme hakkın yoktur. Bu ifade, hakime ulaşmadan önce hak sahibi tarafından affedilen bir hırsızlık olayında hırsıza uygulanacak haddin düşeceğine delalet etmez. Aynı şekilde bu ifade, hak sahibi tarafından dava hakime çıkarılmadığı takdirde hakimin davaya bakamayacağı, hatta hak sahibinin affetmesine binaen affedeceği anlamına da gelmez. Hadis, hiçbir şekilde bu anlama delalet etmemektedir. Hadisteki ifadenin delaleti, hırsızlığın hakime intikalinden sonra affetmekle, mal sahibinin hakkının düşmesi ile sınırlıdır. Dava konusu hırsızlık olayı, hakime ulaşmadan önce hak sahibinin affetmesinin caiz olduğuna da delalet etmektedir. Hadisteki ifade bunun dışında bir başka şeye delalet etmemektedir.

Ancak Amr b. Şuayb hadisi, davalı ile davacının arasında affetme olayının caiz olduğuna delildir. Bu nedenledir ki hadiste şöyle denilmiştir:

فَمَا بَلَّغِي مِنْ حَدِّ فَقْدٍ وَجِبَّ "Zira bana ulaştı mı benim haddi uygulamam gerekir."¹

İster hak sahibinin iddiası ulaşıp olsun isterse bir başkasının iddiası ulaşıp olsun haddin uygulanacağı hususunda bu hadis geneldir. "**Şefaatinizi suçlu valinin önüne çıkmadan önce yapınız,**" şeklindeki Zübeyr hadisi de böyledir. Yani birbirinize şefaatçi (affedici) olunuz. Bu nedenledir ki hadisin hemen devamında şöyle denilmektedir: "**Dava valiye çıktıktan sonra vali onu affetse de Allah, valiyi affetmez.**" Aynı şekilde bu ifade de; hırsızlık olayı ister hak sahibi tarafından ulaştırılmış olsun isterse bir başkası tarafından ulaştırılmış olsun, affetmenin söz konusu olmayacağı hususunda geneldir. Amr b. Şuayb ve Zübeyr hadisi; hırsızlık olayı herhangi bir şekilde hakime ulaşırsa, hakime ulaşmadan önce hak sahibinin affetmesiyle haddin düşmeyeceğini teyid etmektedir. Ancak her halde hakime ulaşmadan önce mal sahibinden affetme kararının çıkmasında bir sakınca yoktur.

Özetle hırsızlık haddi yüce Allah'a ait bir haktır. İster hakime ulaşmadan önce olsun isterse ulaştıktan sonra olsun hak sahibinin affetmesiyle hak kesinlikle düşmez. Hırsızlık olayı, hak sahibi veya hırsızlığa şahit olan bir kimse ya da polis tarafından hakime ulaştığı zaman hakimin davayı dinlemesi gerekir. Hırsızlığın hakime ulaşması için davacının bulunmasına gerek olmadığı gibi davanın kabulünü reddetme hakkı da yoktur. Hırsızlık

¹ Nesei, K. Katu' s-Sarik, 4803

sabit olduğu zaman haddi uygulaması gerekir. Çünkü hırsızlık hak sahibinin hakkından vazgeçmesiyle veya şefaatchi olmasıyla düşmez. **"Zira bana ulaştı mı benim haddi uygulamam gerekir", "Dava valiye çıktıktan sonra vali onu affetse de Allah, valiyi affetmez"** hadislerinin içeriğinde affetme anlamı yer almamaktadır.